MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kun kaikki mitataan rahassa, niin juhlapyhien siirto on vain järjestelykysymys.
KARI ANGERIA SAVON SANOMISSA

Inflaation pelosta deflaation uhkaan

EU:n komission tiistaina julkaiseman ennusteen mukaan euroalueen talous nousee taantumasta tuskastuttavan hitaasti. Komissio arvioi, että alueen talous supistuu tänä vuonna 0,4 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna 1,1 ja seuraavana vuonna 1,7 prosenttia.

Suomen kannalta tilanne on keskimääräistäkin huonompi. Meillä talouden ennakoidaan supistuvan tänä vuonna 0,6 prosenttia. Huolestuttavaa on, ettei Suomi pääse euroalueen kasvuun mukaan, koska ensi vuoden kasvuksi arvioidaan 0,6 ja seuraavalle vuodelle 1,6 prosenttia.

Komission mukaan Suomi menettää edelleen osuuttaan maailmanmarkkinoilla ja vaimea kotimainen kysyntä leikkaa pois viennin mahdollisen kasvun vaikutukset.

Vaikka talouden kasvuvauhti on Suomessa euroalueen hitaimpien joukossa, pysyy työttömyys selvästi keskiarvoa matalampana. Se selittyy osaksi sillä, että suuret ikäluokat ovat siirtymässä eläkkeelle.

Komission arviot ovat samansuuntaisia kuin Elinkeinoelämän keskusliitolla. EK:n tuoreen suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritykset eivät näe suhdannetilanteen kirkastuvan lähitulevaisuudessa.

Euroopan keskuspankki (EKP) on asettanut itselleen tärkeimmäksi tehtäväksi hintavakaudesta huolehtimisen. Käytännössä se tarkoittaa inflaation pitämistä kahden prosentin tuntumassa. Keinoina inflaation kurissa pitämisessä EKP:llä ovat ohjauskorot sekä rahan määrän sääteleminen.

EKP on joutunut erikoiseen tilanteeseen. Eurostatin mukaan inflaatio oli lokakuussa vain 0,7 prosenttia. Näin siitä huolimatta, että EKP:n ohjauskorko on ollut viime toukokuusta lähtien 0,5 prosenttia. Lisäksi keskuspankki on lisännyt rahan määrää markkinoilla eli käyttänyt setelirahoitusta. Tämän niin sanotun lotrauksen ennakoidaan jatkuvan.

Edellä mainittujen toimenpiteiden pitäisi vähänkään normaaleissa tilanteissa lisätä inflaatiota, mutta nyt puhutaan deflaation uhasta.

Deflaatiotilanteessa rahan arvo kasvaa ja hinnat halpenevat. Tilanne johtaa siihen, että ihmiset odottavat hintojen laskevan edelleen ja lykkäävät hankintoja. Tämän seurauksena kysyntä ja sitä kautta taloudellinen toimeliaisuus vähenevät sekä velkojen reaaliarvo kasvaa.

EUROOPAN KESKUSPANKKI

Mario Draghin johtama EKP:n neuvosto laski ohjauskoron 0,25 prosenttiin.

EKP:n operaatioilla ei ole onnistuttu myöskään heikentämään euron arvoa valuuttamarkkinoilla, koska muutkin keskuspankit maailmalla ovat turvautuneet setelirahoitukseen. Erityisesti Suomelle, joka on viennistä riippuvainen maa, euron heikkeneminen olisi myönteinen asia.

EKP:llä on jäljellä enää vähän mahdollisuuksia talouskasvun vauhdittamiseksi, varsinkin kun EKP laski eilen ohjauskorkonsa ennätyksellisen alas 0,25 prosenttiin. Setelirahoitus jatkuu, mutta on epävarmaa, riittääkö se sysäämään talouskasvua vauhtiin.

Vaikka Suomella ei ole omaa rahapolitiikkaa, pystyy hallitus myös omilla päätöksillään lisäämään kilpailukykyä ja taloudellista toimeliaisuutta. Viimeaikaiset toimet ovat ennemminkin hidastaneet kasvua.

Budjettileikkaukset ja verojen korotukset vähentävät tehokkaasti yksityistä kulutusta. Pankeille määrätty pankkivero heikentää osaltaan niiden mahdollisuuksia rahoittaa yritysten investointeja.

Ohjauskoron alentaminen osoittaa, että euroalueen tilanne on EKP:n mielestä todella huono.

Korkoelvytyksen tie on nyt kuljettu lähes loppuun. EKP:n pääjohtaja Mario Draghi ilmoitti heinäkuussa 2012 EKP:n ryhtyvän kaikkiin tarvittaviin toimiin euron suojelemiseksi.

Elleivät lähes nollakorko ja setelerahoitus pure, näitä kaikkia toimia tarvitaan pian. Mitä ne mahdollisesti ovat?

Korkoelvytyksen tie on kuljettu lähes loppuun.

VIERASYLIÖ

Viljelijöiden mahdollisuuksia perinneympäristöjen hoitoon parannettava

Puustoisia perinneympäristöjä ovat erilaiset metsän ja niityn välimuodot, kuten metsälaitumet, hakamaat ja lehdesniityt. Nämä ympäristöt ovat syntyneet perinteisen karjatalouden, lehdestämisen, laiduntamisen ja heinänteon seurauksena.

Metsälaitumet, hakamaat ja lehdesniityt on arvioitu äärimmäisen uhanalaisiksi luontotyypeiksi. Näiden perinneympäristöjen häviäminen on vakava uhka eliölajistolle, sillä Suomen uhanalaisista lajeista lähes neljännes elää ensisijaisesti perinneympäristöissä.

Uhanalaistuminen ei ole ihme, sillä useimpien perinneympäristöjen pinta-ala on vähentynyt yli 90 prosenttia viimeisen 50 vuoden aikana. Syinä tähän ovat olleet maatalouden muuttuminen, laidunnuksen loppuminen ja metsätalouden yleistyminen.

Helsingin yliopistossa on valmistunut tuore tutkimus maanviljelijöiden kokemuksista puustoisten perinneympäristöjen hoitoon liittyen. Tutkimuksessa selvitettiin hoidon haasteita ja parannusehdotuksia tukeen tai hoitoprosessiin liittyen.

Kysely lähettiin Lounais-Suomessa ja Keski-Suomessa 264 maanviljelijälle ja maanomistajalle, joilla on hoidossa puustoinen perinneympäristö ja jotka ovat saaneet tukea ainakin vuoteen 2005 asti.

Enemmän neuvoja, vähemmän byrokratiaa

Puustoisten perinneympäristöjen hoitamisen ongelmiksi vastaajat ilmoittivat suuren työmäärän, mahdollisista virheistä koituvien sanktioiden pelon, lisärehun antamisen kiellon, riittämättömän taloudellisen tuen, perinneympäristön ja kylvönurmen yhteisaitauskiellon sekä tuen hakupapereiden täyttämisen hankaluuden.

Vastaajilta kysyttiin parannusehdotuksia puustoisten perinneympäristöjen hoidon kehittämiseen. Useimmin vastauksissa mainittiin taloudellisen tuen nostaminen, tukiehtojen lievennys, käytännön hoitotyön helpottaminen, hakupapereiden yksinkertaistaminen sekä neuvonnan lisääminen.

Viidennes kyselytutkimukseen osallistuneista jätti kuitenkin vastaamatta parannusehdotuksia kartoittaneeseen kysymykseen.

Myös aikaisemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että vaikka viljelijä näkeekin perinneympäristöjen hoidon prosessissa ongelmia, niin parannusehdotuksia ei kuitenkaan osata esittää. Näin maatalouden kehittämisorganisaatioiden rooli korostuu hoidon kehittämisessä.

Tilakohtaisen neuvonnan lisääminen ja laadun parantaminen ovat tärkeitä kehittämistarpeita, sillä niiden avulla moni hoitoon liittyvä ongelma saattaa ratketa. Neuvontaa ovat

Perinneympäristöjen pinta-ala on vähentynyt yli 90 prosenttia.

erityisesti toivoneet hoitoa ja laidunnusta aloittelevat tilat.

Maksuttomalla neuvonnalla voitaisiin ratkaista monia hoitoon liittyviä ongelmia, ja tukiehtojen perusteet voisivat avautua paremmin viljelijöille.

Tukiehtoihin lisää joustoa

Jotta viljelijöiden olosuhteet tuen saannin ja hoidon arvioinnin suhteen olisivat samanlaiset koko maassa, tulisi viranomaisten toimien olla yhtenäiset. Tarkemmat yhteiset viranomaistoiminnan käytännöt ovat keskeinen tekijä siinä, että epätasa-arvoisia päätöksiä ei tapahtuisi.

Myös sanktiot voivat viljelijöiden näkökulmasta olla joskus liian kovat, joten niiden järkeistämistä kannattaisi harkita. Kun tarkastukset muutettaisiin enemmän neuvoa-antaviksi, viljelijöiden ei tarvitsisi enää pelätä niitä.

Hoitokäytänteitä saatetaan joutua muuttamaan tukikauden aikana, esimerkiksi laidunnuksesta siirrytään niittoon, jolloin tukiehtoihin tulisi löytyä joustoa.

Tutkimuksessa nousi esille, että hoitosuunnitelmat ja -ehdot kannattaisikin tehdä tilakohtaisesti. Viljelijöillä saattaa olla halua tehdä asioita omalla tavallaan, jolloin tulisi tarkastella ennen kaikkea lopputulosta, jotta se vastaa tuen ehtoja.

Moni viljelijä toivoi myös tuen hakupapereiden muuttamista yksinkertaisemmiksi, joten mahdollisuutta siihen tulisi harkita.

Haun helpottamista muutenkin pitäisi miettiä, koska hoidon piiriin tarvitaan yhä enemmän perinneympäristöjä. Jos hakuprosessi on liian hankala, viljelijä voi menettää kiinnostuksensa hoitoon jo ennen kuin se on alkanutkaan.

Viljelijöiden kokema tukimäärän riittämättömyys työmäärään nähden nousi vahvasti esille myös tässä tutkimuksessa, kuten monessa muussakin jo aiemmin. Toisaalta osa viljelijöistä on kokenut, että erityisesti pitkään laidunnutetuilla hoitokohteilla tuki on riittävä.

Joskus on esitetty kannustuslisän maksamista erityisen arvokkailla kohteilla, mutta viranomaiset ovat tyrmänneet ehdotuksen toteuttamiskelvottomana.

Tuen katettava kustannukset

Neuvonnassa tulisi korostaa, mitä kaikkea tähän kustannusperusteiseen erityisympäristötukeen voi laskea.

Viljelijät eivät ehkä osaa laskea siihen kaikkea sitä työtä, mikä olisi sallittua. Selvää kuitenkin on, että kustannukset kattava tuki on edellytys hoidon aloittamiselle ja sen jatkumiselle.

Perinneympäristöjen hoidossa pitkän hoitojatkumon varmistaminen on avainasia, jotta hyödyt luonnon monimuotoisuudelle toteutuvat.

Viljelijät kokivat lisärehu- ja yhteisaitauskiellot haasteina ja toivoivat niihin joustoa. Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen -tuessa nämä ovat sallittuja toimenpiteitä.

Viljelijät myös pitävät pienten perinneympäristölohkojen erillistä laiduntamista työläänä. Näistä aiheutuvia haittoja olisi syytä tutkia enemmän ja sallia yhteisaitaus, jos siitä ei ole kyseisen alueen luonnon monimuotoisuudelle haittaa.

Luonnon hyvinvointi on puustoisia perinneympäristöjä hoitaville viljelijöille kuitenkin tärkeä: se nousi kolmanneksi tärkeimmäksi hoitomotiiviksi maiseman ylläpidon ja taloudellisen tuen jälkeen.

Valmistelussa olevassa maataloustukien uudessa ohjelmakaudessa on tärkeä vaikuttamisen paikka perinneympäristöjen hoidon mahdollisuuksiin ja tulevaisuuteen Suomessa.

SANNA LAANTI
PANU KUNTTU

Laanti on puustoisten perinneympäristöjen hoitoa tutkinut agroekologi ja Kunttu WWF Suomen metsäasiantuntija.

PÄIVÄN KUVA

SAKARI SIPILÄ

Havumetsän papukaija

Vuorimännyn kävyt houkuttelivat värikkään pikkukäpylinnun MT:n lukijan pihapiiriin Merikarvialla. Lintuharrastajien mukaan pikkukäpylinnun erottaa hyvin isokäpylinnusta äänen perusteella. Lintu ”höpöttää” hermostuneesti ja terävästi ”kip kip kip”.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

Kallista haaskausta

Ruoka ei jakaudu maailmassa tasan. Epätasa-arvon ääripäistä löytyvät monien kehitysmaiden nälänhätä ja länsimaiden ylensyönti.

YK:n elintarvikejärjestö FAO:n tuoreen raportin mukaan maailmassa ei ole varsinaista ruokapulaa. Jopa kolmannes maailman ruuasta joutuu hukkaan. Se ei päädy koskaan ruokapöytään, vaan häviää tai pilaantuu matkalla sinne.

Ruokaa haaskataan kaikkialla maailmassa. Kehitysmaissa ruokaa tuhoutuu eniten sadonkorjuun ja varastoinnin yhteydessä. Teollisuusmaissa vallitseva runsaus johtaa taas siihen, että ruokaa pilaantuu hyllyihin ja sitä heitetään surutta roskiin.

Määrät ovat valtavia. Käytännössä maailmalla haaskataan ruokaa Suomen vuotuisen sadon verran joka päivä. Jos hävikki saataisiin talteen, siitä riittäisi jokaiselle maailman noin miljardille nälkäiselle yli neljän kilon päivittäinen ruoka-annos.

FAO:n ruokahävikkilukuja on kritisoitu yliampuviksi. Toki arvioihin pitää aina suhtautua kriittisesti, mutta tuskin ne tässä tapauksessa aivan metsässä ovat. Joka tapauksessa luvut kertovat, että maailman ruokahuollossa on paljon korjattavaa.

Ruuan hävikki liittyy myös kahteen muotiasiaan: puheisiin ruuan kalleudesta sekä ympäristövaikutuksista. Mitä enemmän ruokaa haaskataan, sitä kalliimmaksi se tulee niin kuluttajalle kuin ympäristöllekin.

Suomen kaltaisissa vauraissa maissa ruokahävikki painottuu ketjun loppupäähän – kaupan ja ravintoloiden lisäksi ruokaa heittävät pois kuluttajat. Ruuan edullisuus kuluttajalle näkyykin siinä, että ruokaa ostetaan enemmän kuin tarvitaan.

Tällä viikolla vietettävä ruokahävikkiviikko herättelee suomalaisia kestävämpään ruokatalouteen. Rahaa ei kulu yhtään enempää, jos hankinnoissa määrää korvataan laadulla.

Yli 100 miljoonan kilon vuotuisessa ruokahävikissä suomalaisilla riittää korjaamista. Vastuullista ruokataloutta on myös lähellä tuotetun ruuan suosiminen.

PAULA LIESMÄKI

Minulle saaristossa on aina kesä

Mitä saaristolaisuus on? Sisämaan ihmiselle se on arvoitus. Ehkä losseja, oransseja pelastusliivejä ja Tove Janssonia?

Etenkin Tove Janssonia: naistenlehdet käyvät tasaisin väliajoin Pellingissä Klovharun saaressa, jossa hän vietti kesiä. Muumit taas seikkailevat merellä ja kallioluodoilla, keräilevät simpukoita.

Majakat yksinäisyydessä vilkkuvine valoineen kiehtovat minua kuin muumeja.

Simpukat eivät kuitenkaan taida olla saaristolaisuuden ydin. Eivätkä muumitkaan liene saaristolaisia. Ja käyttävätkö oikeat saaristolaiset edes pelastusliivejä?

Kuvani saaristosta on yksipuolinen, vielä yksipuolisempi kuin kaupunkilaisen kuva maaseudusta.

Olen kasvanut Saimaan rannalla.

Minulle saaristossa on aina kesä. Raikas meri-ilma hyväilee kasvoja. Ainoat ongelmat ovat lossijono ja kyläkaupan heikko valikoima.

Johonkin romanttiselle kalliolle voi vielä mennä syysmyrskyn alla, mutta siihen loppuu turistin saaristokausi.

Ehkä seuraava saariretki olisikin syytä tehdä kevättalven kelirikkokautena.

Johonkin romanttiselle kalliolle voi vielä mennä syysmyrskyn alla, mutta siihen loppuu turistin saaristokausi.

paula.liesmaki@maaseuduntulevaisuus.fi

Matkailumarkkinointi herkuttelee saariston perinteisillä ammateilla. Ne ovat kuitenkin hiipumassa, ja tilalle syntyy uusia, huomasi ohjaaja Petteri Saario.

Saarion ohjaama, kuvaama ja käsikirjoittama Veden saartamat -sarja esittelee Suomen saaristojen muuttuvia kasvoja Yle TV1:ssä 17. marraskuuta lähtien.

Dokumenttisarjassa tutustutaan saaristolaisuuteen Itäisellä Suomenlahdella, Helsingin edustalla, Saaristomerellä, Merenkurkussa ja sisävesillä Saimaan ja Pielisen saaristossa.

Saario murskaa ennakkoluulojani puhelimessa. Olen liittänyt saaristot mereen, mutta Suomessa on kuulemma enemmän saaria sisävesillä kuin merellä.

Yhteensä Suomessa on 180 000 saarta. Suomella onkin ohjaajan mukaan poikkeuksellisen suuri vastuu saaristolaiskulttuurin ja -luonnon säilymisestä.

Se ei ole vain Suomen omaa, vaan myös osa maailman kulttuuriperintöä.

Elinkeinojen muutos voi Saarion mukaan olla nopeampaa kuin koskaan ennen. ”Talvisin saaristossa taitaa olla vähemmän ihmisiä kuin koskaan ja kesäisin enemmän kuin koskaan.”

Sarjassa käydään muun muassa Pielisellä Paalasmaan saariston viimeisellä maatilalla. Aiemmin tiloja on ollut 60–70.

Maanviljelijöiden tilalle ovat tulleet kesäasukkaat.

Matkailu on saaristolle tärkeä asia. Perinteiset kalastus, veneenteko ja maatalous ovat vähentyneet.

Kalastus on ollut etenkin ikääntyneille saaristolaisille keskeinen osa identiteettiä.

Eva Lettinen haastatteli Turun yliopistoon vuonna 2004 tekemässään väitöskirjassa Kustavin saaristokunnan kylissä asuvia ihmisiä. Heille silakalla on iso symbolinen merkitys.

Saaristolaiset esimerkiksi arvostavat silakkaa ruokakalana yli muiden.

Monet tutkimukseen haastatelluista saaristolaisista eivät pidä vankeudessa elänyttä kirjolohta kalana lainkaan.

Nykyinen kalastus ei voi korvata menyttä identiteettitasolla. ”On aivan eri asia pyytää kalaa, josta saa hyvän hinnan ja jota kaikki haluavat, kuin pyytää sitä nöyryyttävään pilkkahintaan turkistarhoille rehuksi”, Lettinen tiivistää.

Viime vuosisadalla maanomistus alkoi Lettisen tutkimuksen mukaan jakaa saaristolaisia. Kesämökkikauppa toi saaristoon kylän sisäisen riitelyn ja kateuden.

Filosofi, yhteiskunnallinen ajattelija Georg Henrik von Wright on todennut modernin ihmiskunnan vitsauksiksi autoilun ja matkailun. Nämä ovat hänen mukaansa suurimmat paikalliskulttuureja tuhoavat ilmiöt tämän ajan länsimaissa.

Mökkeily, matkailu, autoilu. Näitähän me sisämaan ihmiset saaristossa teemme.

Saarion mukaan saaristolaisidentiteetti muuttuu väistämättä, jos palvelut kuolevat. Saaristossa on jäljellä enää kymmenkunta koulua.

”Valtio on toiminut itsesäätämänsä lain henkeä vastoin. Viime aikoina on lakkautettu kaikenlaisia viranomaistoimintoja saaristoissa”, Saario toteaa.

Saarion mukaan suomalainen saaristolainen on sitkeä selviytyjä, joka elää tavallista haasteellisemmissa oloissa.

Sarjassa nähdään mies, joka kertoi tehneensä itselleen hampaan juurihoidon tavallisella porakoneella, kun ei päässyt lääkäriin. Hyvin meni, lääkäri totesi jälkeen päin.

LEHTIKATSAUS

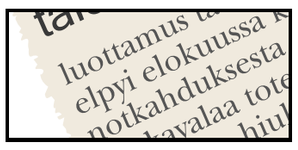

Rajansa myös veroruuvilla

Iisalmen Sanomat pohtii kuntien paineita veronkorotuksiin. *”Veronkorotusten tie ei voi olla kuitenkaan pysyvä ratkaisu kuntatalouden tasapainottamiseksi. Tulot ja menot pitäisi pitkällä aikavälillä saada täsmäämään muillakin keinoin kuin veroruuvia kiristämällä. Suu säkkiä myöten, niin kuin vanhan kansan sanontakin kehottaa.*

Tällä hetkellä kuntien talousarvioiden tekeminen näyttää ainakin ulospäin tulipalojen sammuttamiselta ilman todellisia tulevaisuuden visioita. Nämä palot ovat todennäköisesti edessä jälleen vuoden päästä.

Kuntien talouksien pysyvä tasapainottaminen vaatisi suuria rakenteellisia ratkaisuja, jotka ovat poliittisesti vaikeita. Valitettavasti näyttää siltä, että kunnilla ei pitkällä aikavälillä ja nykyisellä rahoituspohjalla ole varaa ylläpitää nykyistä palvelutasoaan, ainakaan nykymalleilla toteutettuina.”

Olisi edes oikea vakooja

Jukka Viitaniemi ruotii **Hämeen Sanomissa** ulkoministeriössä paljastunutta verkkourkintaa. *”Valtion tietohallinnon uskottavuudelle olisi parasta, että urkkijaksi paljastuisivat Venäjä ja Kiina, jotkut muutkin valtiot kävisivät.*

Nolointa olisi, jos murtautuja olisi keskenkasvuinen, nenästään tietokoneen ruutuun kasvanut kalvakka nörtti. Sellainen söisi lopunkin uskottavuuden tietoturvallisuudelta.

Puuhakas kuntaministeri Henna Virkkunenkin (kok.) pisti lusikkansa soppaan ja vaati valtion tietoturvallisuuden keskittämistä hänen peukalonsa alle. Niin aina, vaikka hänellä olisi muutakin askaretta, kuntauudistuskin levällään kuin kanaparvi.”